

د ستراتژیکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز

تحليل هفته

شماره: ۳۱۰ (از ۲۲ الی ۲۹ سرطان ۱۳۹۸ هـ ش)

این نشریه مجموعه تحلیل رویدادهای مهم سیاسی، امنیتی، اقتصادی و اجتماعی هفته‌واری است که به زبان‌های پشتو، دری، انگلیسی و عربی، توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطوقوی تهیه و نشر می‌گردد، تا نهادهای سیاست‌گذار و مراجع پالیسی‌ساز از آن استفاده نمایند.

آنچه در این شماره می‌خوانید:

کانکور؛ پر وړاندې شته ستونزې او حل لارې

- ۲..... د ۱۳۹۷ لمريز کال کانکور
- ۳..... په کانکور باندې د خلکو د باور کچه.
- ۴..... د لوړو زده کړو وضعیت.....
- ۵..... له پوهنتون نه فارغ ځوانان له بې‌کاري کرپړي.....
- ۶..... پایله.....

عودت‌کننده‌گان و مشکلات فراراه ایشان در افغانستان

- ۷..... پېښینه مهاجرت‌ها در افغانستان.....
- ۸..... رویکرد دولت راجع به مهاجرین و عودت‌کننده‌گان.....
- ۹..... وضعیت و کثرت کنونی عودت‌کننده‌گان.....
- ۱۰..... نتیجه.....

کانکور؛ پر وړاندې شته ستونزې او حل لارې

د ازموينو ملي ادارې د ۱۳۹۷ لمريز کال د کانکور ازموينې پايلې د چنگاښ (سرطان) مياشتې په ۱۹ مه نېټه باندې اعلان کړې.

کانکور هغه پروسه ده چې د هېواد آينده نسلونه يې د خپلې موخې ته د رسېدو او ټولنې ته د خدمت په پار يې له سره تېروي کانکور په افغانستان کې له ۸ لسيزو زياته مخينه لري چې له اول نه تر تېرو څو کلونو پورې په ډېر ابتدايي بڼه تر سره کېده، چې د ۱۳۹۶ لمريز کال نه را پدېخوا د نوي عصر په سيستمونو سمبال شوې او په زياته اندازه د فساد او درغلۍ مخه هم په کې نيول شوې ده. په دغه تحليل کې مو د ۱۳۹۸ لمريز کال د کانکور ازموينه، د کانکور په پروسه باندې د خلکو باور، د لوړو زده کړو وضعيت او په دې برخه کې پر شته ننگونو او فرصتونو بحث کړی دی.

د ۱۳۹۷ لمريز کال کانکور

د ۱۳۹۷ لمريز کال د کانکور ازموينه د ۱۳۹۸ لمريز کال د وري (حمل) مياشتې په اوومه نېټه د خوست، لوگر، پکتيا او کنړ ولايتونو څخه پيل شوه او د چنگاښ (سرطان) مياشتې په ۷مه نېټه په کابل کې د وروستۍ ازموينې په اخيستو سره پای ته ورسېده. چې له لس ورځني ځنډ وروسته يې پايلې اعلان شوې.

د ۱۳۹۷ لمریز کال د کانکور په ازموینه کې ۱۷۴۸۷۱ تنو گډون کړی ؤو چې ۶۱۷۹۹ تنه یې لوړو زده کړو بنسټونو، ۱۵۱۳۰ تنه نیمه لوړو زده کړو او ۷۷۷۱۸ تنه یې خصوصي تحصیلي بنسټونو ته معرفي شوي او یوازې ۲۰۲۲۴ تنه یې نتیجې پاتې شوي دي.

همدارنگه د ۱۳۹۷ لمریز کال کانکور ازموینه کې شاوخوا اویا زره نجونو برخه اخیستې وه او پاتې نور یې هلکان و. خو د تېر کال په ازموینه کې بیا ۴۸۰۰۰ نجونو او ۹۱۶۰۰ تنه هلکانو برخه اخیستې وه چې د تېر کال په پرتله سر کال د نجونو د گډون زیاتوالی ښيي.

د کانکور په دغه ازموینه کې د درغلیو په اړه په تېر کې راپورونه زیات ؤو؛ خو د ملي یووالي حکومت په راتگ سره د یادې پروسې د روڼتیا په موخه ځینې گامونه واخیستل شول، چې له امله یې تر ډېره حده په دغه پروسه کې روڼتیا رامنځته شوه؛ خو له کانکور نه علاوه، د افغانستان د لوړو زده کړو بنسټونه لاهم له گڼو ستونزو سره مخ دي.

په کانکور باندې د خلکو د باور کچه

د کانکور ازموینه له پخوا په افغانستان کې دولتي پوهنتونونو ته د شاملېدو یوازینی لاره ده. دا هغه برخلیک ټاکنونکې ازموینه ده، چې له لارې یې د هېواد د دولسمو ټولگيو زده کوونکي له فراغت وروسته دولتي پوهنتونونو ته د لوړو زده کړو په موخه ځانونه رسوي.

له تېرو ۱۸ کلونو راهیسې په هېواد کې د نورو برخو په شان، دغه برخه هم د فساد په منگولو کې راگېر وه. د کانکور په کمېټه کې فساد، له اکاډمیکو معیارونو سره د ازموینې د پوښتنو نه مطابقت، په دغه پروسه کې د زورواکو او ځینو دولتي چارواکو لاسوهنې، د یوه شخص پر ځای د بل شخص ازموینه ورکول او نورې جعل کاري هغه څه ؤو، چې د کانکور په پروسه کې د شفافیت په تړاو یې تل د خلکو اندېښنې له ځان سره لرلې.

د ملي یووالي حکومت په راتگ سره د کانکور په ازموینه کې شفافیت او په دغه پروسه کې د فساد مخنیوی، د دې حکومت له مهمو لاسته راوړنو بلل کېږي. د ملي یووالي حکومت پر مهال د لوړو زده کړو وزارت په کانکور کې د درغلیو د مخنیوي لپاره په ازموینه کې له نویو پرمختللو ماشینونو څخه کار واخیست، سیستم یې داسې رامنځته کړ، چې د پخوا په شان به د گډونوالو پوښتنې سره ورته نه وې، د هر گډونوال لپاره سیستم خپله پوښتنې چاپوي، پانې یې ترتیبوي او نومونه پرې لیکي.

هغه کسان چې په دې پروسه کې گډون کوي په ازموینه کې د پوره شفافیت خبره کوي؛ چې د نوې ټکنالوژۍ (بایومتریک سیستم) څخه په کار اخیستلو سره د نقل کولو او د بل چا پر ځای په کانکور

ازمونه کې برخه اخیستل یا هم د پوښتنو وتل خورا ستونزمن شوي دي، چې له امله یې په دغه پروسه باندې د خلکو باور هم زیات شوی دی.

د لوړو زده کړو وضعیت

له نن څخه پوره ۸۷ کاله وړاندې، په ۱۳۱۱ لمريز کال د لړم (عقرب) میاشتې په لومړۍ نېټه د ترکیې هېواد د متخصصینو په همکارۍ په افغانستان کې د لومړي ځل لپاره د لوړو زده کړو په برخه کې په کابل ښار کې د طب پوهنځي تاسیس شو او په هېواد کې یې د لوړو زده کړو د بنسټ ډبره کېښوده.

له ۲۰۰۱م کال وروسته په افغانستان کې د نوي نظام په را منځته کېدو او د عصري ټکنالوژۍ نه په کار اخیستلو سره، د نورو برخو په شان، په دې برخه کې د پام وړ بدلون رامنځته شو.

چې اوس مهال په ټول هېواد کې ۳۶ دولتي او ۱۳۹ خصوصي د لوړو زده کړو بنسټونه فعالیت لري چې شاوخوا ۳۰۰ زره محصلین په کې په زده کړو بوخت دي او ټول د لوړو زده کړو وزارت له خوا د میتودیکي نظره رهبري کېږي. خو په تېرو ۱۸ کلونو کې د میلیارډونو ډالرو پر مصرف سربېره، افغانستان لا هم د لوړو زده کړو په برخه کې د کیفیت له اړخه له ستونزو سره مخ دی، څنگه چې هیله کېده په هماغه کچه د کیفیت په ډگر کې د پام وړ تغیر نه دی راغلی.

له لویه سره جگړې او ناامنی د نورو برخو په شان دا برخه هم اغېزمنه کړې ده؛ خو په بل اړخ کې بیا لاندې ذکر شوي نقاط هغه څه دي چې دا برخه یې له زیاتو ستونزو سره مخ کړې:

- لوړو زده کړو په برخه کې په معیار د برابرې ستراتیژۍ نشتون
- د لوړو زده کړو وزارت د مدیریت کمزورتیا
- د مسلکي او علمي کادرونو نشتوالی
- د تعلیمي نصاب زوړوالی او د اوسني عصر له اړتیاوو سره یې نه برابرښت.
- د لوړو زده کړو په بنسټونو کې د فساد موجودیت او د نظارت کمزورتیا.
- د لوړو زده کړو په بنسټونو کې د پرمخ تللو وسایلو نشتون
- علمي څېړنو کموالی او د دې برخې لپاره د زېربنايي بنسټونو نشتون

په پوهنتونونو کې د یادو او دې ته ورته نورو ستونزو موجودیت د دې لامل شوی، چې له دغو بنسټونو څخه فارغ شوي کسان په ټولنه باندې بوج شي، د کار او دندې زمينه نه وي ورته برابره، له گڼو ستونزو سره مخ وي، او ډېری وخت همدا کسان، په ټولنه کې نورو کسانو ته په سرخوږي اوږي.

له پوهنتون نه فارغ ځوانان له بي کارۍ کيږي

افغانستان د هغه ځوانو هيوادونو له جملې څخه دی چې د مرکزي سر شميرنې له مخې يې %۴۵ نفوس ځوانان تشکيلوي؛ خو که د دغه هيواد د ځوانانو حالت له نورو هيوادونو سره پرتله کړو دا په ډاگه کيږي چې؛ افغان ځوان نسل يو هېر شوی او شاته غورځول شوی نسل دی چې له سلگونو ټولنيزو ستونزو سره لاس او گريوان دی. هر کال مو په زرگونو ځوانان د کانکور په بي پایلو زده کوونکو ورگډيږي او آن له پوهنتونه فارغ ځوانان هم په خپل راتلونکې بي باوره شوي دي، د دغه ځوان قشر لويه برخه له جدي بيکارۍ سره لاس او گريوان دي چې ښه بېلگه يې د ښارونو په چوکونو کې ليدل کيږي چې له سهاره تر مابنامه د مزدورۍ لپاره ناست وي خو مابنام ځينو ته کار پيدا او ځينې ناامیده کورونو ته روان شي. دغه ټولگه ځوانان بيا ډيری يې د بيکارۍ له وجې د مخالفينو لیکو ته ورځي او يا هم د اقتصادي او ټولنيزو ستونزو له امله له هېواده تېښتې ته اړ کيږي. د ملي يووالي حکومت په دوره کې څه د پاسه يو ميلون ځوانان بيکاره شوي د يادولو وړه ده چې د تېر په پرتله د فقر اندازه په هېواد کې ورځ تر بلې په زياتېدو ده چې اوس مهال د ټول نفوس ۵۴.۵ سلنه خلک د بي وزلۍ له کربنې ټيټ ژوند تېروي او په خپله د افغان ولسمشر اشرف غني په وينا، هره شپه د هېواد ۱۵ سلنه وگړی وری ویده کيږی. نو له دې معلوميږي چې گډ حکومت د فارغېدونکيو ځوانانو د اشتغال لپاره هيڅ ميکانيزم او پاليسي نه لري.

پايله

د کانکور ازموينه کې بايد په بنسټيز ډول اصلاحات راشي او د دې لامل شي چې د هېواد تر ټولو ښه استعدادونه وکړای شي، د لوړو زده کړو نظام ته لاره ومومي او يا د تحصيلي بورسونو له امکاناتو څخه په گټې اخيستني سره له هېواده بهر زده کړې وکړي. د دې منظور لپاره، يو له اساسي گامونو څخه دادی چې د ښوونې او روزني نظام، په ابتدايي مقطع کې، بايد داسې تنظيم شي چې د ټولنې د استعدادونو د متوازنې او همگاني ودې فرصت رامنځته کړي. د کانکور ازموينه هم بايد له اوسني وضعیت څخه چې د ولايتونو په کچه اخيستل کيږي راووهي او د هر ډول زور د چلولو او سيمه ييزو قدرتمندانو او يا متنفذينو د اغيز څخه بچ شي، چې سر کال د کانکور ازموينه د الکترونيکي څارنې او ارزونې سره مل وه په ډېری هغه برخو کې چې مشکل وو هغه حل شوی دی خو بيا هم ځينو اړينو اصلاحاتو ته چې پورته مو ذکر کړل اړتيا شته چې راوستل شي، همدارنگه حکومت بايد د هغه ځوانانو لپاره چې هغه له پوهنتون څخه فارغېږي د هېواد دننه د لنډ مهاله او اوږد مهاله پلان له مخې په کار وگوماري؛ او له هېواد نه بهر د کار زمينه برابره کړي؛ تر څو دا ځوانان وکولای شي چې هغه ټېکنالوژي چې په نورو هېوادونو کې

استفاده تري شوي او د هغه هېواد د پرمختگ سبب شوي خپل هېواد ته راوړي او د هېواد د پرمختگ لپاره تري مؤثره استفاده وكړي.

عودت کننده‌گان و مشکلات فرا راه ایشان در افغانستان

گزارش جدید که هفته گذشته از سوی کمیشنری عالی سازمان ملل متحد در امور پناهنده گان (UNHCR)، به نشر سپرده شد، نشان می دهد که شرایط زندگی آنده از مهاجرین افغان که در جریان سالهای ۲۰۱۴ الی ۲۰۱۷م به افغانستان برگشته اند، نسبت به مهاجرین که هنوز در پاکستان به سر می برند از نظر وضعیت مالی و اقتصادی به مراتب در وضعیت دشوارتر قرار دارند.

این گزارش تحت عنوان «چگونگی شرایط زندگی و تصامیم اسکان مجدد عودت کننده گان اخیر» می باشد، اولین کار مشترک مشترک کمیشنری عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان با بانک جهانی در این عرصه می باشد. راجع به اهمیت این گزارش، بانو کارولین وان بورن نماینده کمیشنری عالی سازمان ملل متحد در امور پناهنده گان (UNHCR) در افغانستان، می گوید: «یافته ها و آمار تهیه شده در این گزارش برای کمیشنری عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان و سایر شرکای کاری ما بشمول دولت افغانستان کمک بنیادی خواهد کرد تا تلاش ها در زمینه حمایت مهاجرین و بیجا شدگان داخلی بهبود یابد.»

در حالیکه با فاصله زمانی اندک، کمیساری عالی سازمان ملل در امور پناهندگان، در نتیجه ی گزارشی یافته اند، پناهنده گان افغان که در سال ۲۰۱۸م تحت برنامه عودت داوطلبانه تسهیل شده توسط کمیساری عالی پناهندگان سازمان ملل عودت نمودند که اکثریت شان از پاکستان و شمار اندک ایشان از ایران و سایر کشور ها بودند. این رقم

۷۳٪ کمتر از سال ۲۰۱۷ م که ۴۸۸۰۰ پناهنده عودت نموده بودند، به وضعیت امنیتی و اقتصادی نا مناسبتری در افغانستان قرار دارند.

در این تحلیل پیشینه مهاجرت ها در افغانستان، موقف دولت افغانستان نسبت به مهاجرین و اینکه وضعیت کنونی مهاجرین افغان چگونه است، مورد بحث ما خواهند بود.

پیشینه مهاجرت ها در افغانستان

نظر به اینکه بحث مهاجرت و پناهندگی به حیث یک مشکل عمده در منطقه و جهان به شمار می رود، سازمان ملل متحد در گزارشی شمار ایشان را در سال ۲۰۱۸ م ۷۰ میلیون ۸۰۰ هزار خوانده، گفته بود که به طور روزانه حدود ۳۷ هزار نفر آواره در سطح جهان افزایش می یابد.

افغانستان نیز از جمله کشور های است که در راس جدول کشورهای که بیشترین مهاجرین را دارند می باشد و شمار مهاجرین افغان بعد از سوریه در ردیف دوم در سطح جهان قرار دارد. باید گفت بحث مهاجرت ها در افغانستان سابقه طولانی داشته و شرح آن نیاز به بحث مفصل می باشد، اینجا حوادث تاریخی با واقیعت های عینی جامعه افغانی چنان می نماید که آغاز مهاجرت های اجباری افغان ها از کشور شان به آغاز حکومت کمونیستی در این کشور بر گردد. از آنجا که رهبری دولت افغانستان تحت حکمرانی نور محمد تره کی و حفیظ الله امین که سمبول و مجری برنامه های کمونیستی در افغانستان بودند، قرار گرفت. و به نسبت ظلم و خشونت که علیه مردم انجام داده بودند، ۴۰۰ هزار افغان به پاکستان مهاجر شدند، و با تهاجم اتحاد شوروی سابق به افغانستان تعداد مهاجرین افزایش یافت و تا پایان سال ۱۹۸۰ م بیش از چهار میلیون مردم این کشور به پاکستان مهاجر شده اند. شمار مهاجرین این کشور تا سال ۱۹۸۴ م در کشور های پاکستان و ایران به بیش از پنج میلیون می رسید. اما پس از سقوط حکومت کمونیستی (۱۹۹۲ م) روند عودت مهاجرین افغان به کشور آغاز شد.

همچنان عده ای کثیری از هموطنان هنگام جنگ های داخلی به کشورهای همسایه مهاجرت نموده اند. اما پس از سال ۲۰۰۱ م برگشت مهاجرین به افغانستان به طور گروهی آن از سر گرفته شد و میلیون ها تن به کشور عودت نموده و صدها هزار تن دیگر در اثر جنگ، خشکسالی و آفات طبیعی دیگر در داخل کشور از مسکن اصلی شان بیجا شده اند که به گفته معاون سخنگوی وزارت مهاجرین و عودت کننده گان، تنها شمار بیجا شده گان و عودت کننده گان افغان از سال ۲۰۱۲ م الی ۲۰۱۸ م به هفت میلیون نفر می رسد، مجموع کل عودت کننده گان از سوی وزارت مهاجرین از سال ۲۰۰۲ م تا کنون در حدود نه میلیون نفر گزارش شده است و علاوه برین حدود بیش از ۲،۶ میلیون افغان به طور قانونی در خارج از کشور زندگی می کنند. البته این رفت و برگشت تا حالا ادامه داشته و افغانستان را به حیث یکی از کشور های دارای فیصدی بالای مهاجرین در جهان معرفی کرده است.

رویکرد دولت راجع به مهاجرین و عودت کننده گان

مسئله ی عودت مهاجرین در افغانستان سابقه طولانی به درازای ۳۳ سال از ۱۳۶۵ هجری خورشیدی بدینسو داشته، از اداره ی عودت مهاجرین رژیم کمونیستی الی وزارت مهاجرین و عودت کنندگان در حکومت وحدت ملی در این کشور فعالیت داشته است. اما به علت بزرگی این چلنج و مشکلات داخل افغانستان هیچ یک به شمول حکومت وحدت ملی نتوانستند راه حل مناسب جهت درمان مشکل بیجا شده گان و مهاجرت از کشور را بگیرند.

نخستین مسؤولیت دولت افغانستان در مقابل مهاجرین افغان در کشور های همسایه طوری می باشد که مهاجرین نا راجستر شده راجستر شوند و به تمام حقوق و امتیازات انسانی که جامعه جهانی برای مهاجرین طرح دیده است، دست یابند. از سوی دیگر هرگاه اگر مدت کارت مهاجرین که صاحب کارت می باشند، تمام شده باشد دوباره تمدید شوند، تا از اذیت و آزار پولیس در امان بمانند. هرچند کشور های همسایه با این راهکار توافق کرده اند، اما عملاً مشکلات زیادی تا هنوز وجود دارد، طوریکه در اوایل سال ۲۰۱۹م شاهد کشته و زخمی شدن حدود ۲۰ تن بر اثر شلیک پولیس ایران بالای مهاجرین افغان بودیم و همچنین بارها مهاجرین افغان از سوی پاکستان اذیت شده اند.

از سوی دیگر مسؤولیت دولت افغانستان است برای آنکه از مهاجرین که عودت نموده اند و یا بیجا شده گان داخلی می باشند، تهیه آب و مسکن نموده حقوق شهروندی ایشان را مهیا نمایند. اما نظر به گزارش اخیر کمیشنر عالی سازمان ملل در امور پناهنده گان؛ عودت کننده گان که از کشور های بیرون داوطلبانه به کشور برگشته اند و بیجا شده گان داخلی که از اماکن اصلی شان بیجا شده اند در وضعیت بد امنیتی و اقتصادی قرار دارند، که افزایش این مشکل می تواند یک سدی باشد برای عودت مهاجرین بیرون از کشور و خطری باشد برای عودت کنندگان و بیجا شده گان در داخل از کشور.

وضعیت و کثرت کنونی عودت کننده گان

از آنجا که جنگ و نا امنی، فقر و بیکاری و فرصت های نا مساعد معیشتی، مردم افغانستان را به مهاجرت و بیجا شدن از خانه و کاشانه ی اصلی شان وا داشته است. همچنین عودت مهاجرین از خارج و بیجا شده گان داخلی یکی از چالش های عمده فراراه دولت افغانستان است.

بر بنیاد گزارش بخش احصائیه وزارت مهاجرین و عودت کننده گان افغانستان، مجموع عودت کننده گان دارای مدرک از آغاز سال ۲۰۱۹م تا ۲۰ ماه جون سال ۲۰۱۹م از ایران و پاکستان به ۳۶۶۹ نفر به صورت اجباری و ۱۱۲ هزار ۲۳۴ نفر به صورت داوطلب عودت نموده اند. از سوی دیگر مجموع کل بیجا شده گان داخلی بر اثر جنگ و نا امنی و غیره عوامل تهدید کننده دیگر تنها در سال ۲۰۱۹م به ۳۴۶ هزار ۹۴ تن می رسد و ۵۷ هزار و ۱۴۸ نفر در همین سال به محلات اصلی شان برگشت نمودند.

در نشست کمیته ی اجرائی عودت کنندگان و بیجا شده گان که به ریاست رئیس اجرائیه حکومت افغانستان به تاریخ ۲۵ سرطان دایر شده بود، سید حسین عالمی بلخی وزیر مهاجرین و عودت کننده گان در ارائه ی پلان عمل کمک های زمستانی اش به اعضای کمیته گفت: ۹۵ هزار و سه صد و پنجاه فامیل نیازمند کمک می باشند که بودجه آن مبلغ

۲۹.۳ میلیون دالر بر آورد شده است. در این گزارش آمده است که نهاد های بین المللی ۱۷ هزار فامیل را تحت پوشش قرار میدهند، اما برای بیشتر از ۷۸ هزار فامیل دیگر که به مقدار ۳۷۵ میلیون افغانی ضرورت است پولی وجود ندارد. در حالی که چندی پیش رادیو آزادی به نقل از رضا باهیر معاون سخنگوی وزارت مهاجرین و عودت کنندگان، گزارش داده بود که حدود ۲۷۱ هزار نفر از میان بیجا شده گان و عودت کنندگان در فضای باز و یا زیر خیمه ها زندگی می کنند.

البته در این دو گزارش که از طرف دولت افغانستان نشر شده است، فقط از فضای باز و ضرورت های زمستانی عودت کنندگان و بیجا شده گان تذکر رفته است. اینکه وضعیت صحی، تعلیمی، امنیتی، در آمد پایین اقتصادی، مواد غذایی و آب آشامیدنی چه مقدار از بیجا شده گان و عودت کننده گان خراب است و آنها خواهان چه چیز های می باشند، در این عرصه تا کنون گزارش مؤثق و چند بعدی از طرف دولت ارائه نشده است.

نتیجه

ممکن ادارات مسؤول در دولت افغانستان، پالیسی خویش را در قبال عودت کنندگان و بیجا شده گان تهیه دیده باشند و اینکه پالیسی ایشان عملی می شود یا خیر، گزارش های متذکره از وضعیت خراب عودت کننده گان در کشور، حکایت از ناکامی حکومت در رسیده گی به نیاز های این طبقه دارد بناء راهکار های زیر را جهت حل عاجل مشکلات عودت کنندگان و بیجا شده گان داخلی پیشنهاد می کنیم.

- از آنجا که جنگ و نا امنی یک عامل عمده ی مهاجرت و بی خانمانی مردم می باشد، بناء برای رفع این معضله نیاز به صلح و ثبات در کشور است، تا زمانیکه جنگ در این کشور شدت یافته فراگیرتر می شود، گمان نمی رود که توجهی لازم به وضعیت عودت کننده گان و بیجا شده گان صورت گیرد.
- دولت افغانستان میلیون ها دالر را در ساخت بناهای تاریخی و مسایل رو بنایی چون تجلیل صدمین سالگرد استقلال و غیره اختصاص داده است، مگر زندگی عودت کننده گان و بیجا شده گان داخلی مهمتر از آن نیست که بودجه ی ملی در چنین قضایای حبس و ضایع شود!
- نیاز است جامعه جهانی و دولت افغانستان، پالیسی خویش را نسبت به عودت کننده گان و بیجا شده گان در این کشور بازنگری کنند؛ زیرا تا هنوز به نیاز های بنیادی عودت کننده گان توجه صورت نگرفته، آنانیکه مشکل سرپناه، مشکل کار و مهمتر از همه مشکل نبود امنیت زندگی شان را دشوار ساخته است. پایان

ارتباط با ما:

ایمیل: csrskabul@gmail.com - info@csrskabul.com

وبسایت: www.csrskabul.com - www.csrskabul.af

شماره تماس دفتر: (+93) 202564049 - (+93) 784089590 (0) 93 +

لطفا نظریات و پیشنهادات خود را جهت بهبود مطالب این نشریه به ما ارسال دارید.